

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Opstandingskerk en Detakerk

**18 maart 2012 – 4^e zondag van de Veertigdagentijd – Zondag Laetare
Ezechiël 17:22-24, Johannes 6:4-15**

Het wonder van het brood - Verwondering leidt tot gemeenschap

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Zeg eens, dominee, wat vind u er nu zelf van, van hoe het avondmaal loopt? Vorige week vierden wij de maaltijd van de Heer. Het brood dat volgens het Evangelie van vandaag aan het meer van Tiberias werd gedeeld delen wij een kleine tweeduizend jaar later nog steeds, en het is nog steeds niet op. Brood genoeg, voor eeuwen, dat is het probleem niet. Maar waar zet je anno 2012 nu precies de tafels neer, hoe loop je, wat zeg je, hoe breng je er een beetje tempo in... en ook: wat beleef je erbij, en wat beleeft die ander erbij, en kan ik eigenlijk wel samen met die andere belevenis van die ander nog mijn eigen belevenis beleven? En wat ik daar dan dus wel niet van vond, dat was in al die gesprekken vorige week na kerkdienst steeds weer de vraag.

Heel eerlijk gezegd begrijp ik het ongenoegen wel dat elke keer na onze viering loskomt wel. We zijn er nog niet. Het loopt nog niet zoals het lopen moet. Maar daar gaan we het vanmorgen niet over hebben. Vanmorgen gebruiken we om, aan de hand van het evangelie van vandaag, gewoon rustig wat stil te staan bij het brood. Bij het wonder van het brood. Het wonder van het brood dat 2000 jaar geleden gedeeld werd aan de oever van het meer, en het wonder van het brood dat anno 2012 eens in de maand gedeeld wordt in de Opstanding-Deta-gemeente in Enschede Noord.

Het is en was gewoon brood dat wordt en werd gedeeld. Of het zijn gewoon matses. Nog gewoner dan brood misschien wel. Bij die matses komt er geeneens gist aan te pas. Meel en water, en dat even in de oven. Gewoner kan niet. Geef ons heden ons dagelijks brood. Een beetje meel en een beetje water, en dan krijg je hetzelfde brood als wat gedeeld werd aan de oever van het meer, en vorige week in de Detakerk.

Maar bij nader inzien... is het brood misschien wel niet zo gewoon, dagelijks, als het lijkt. Niet voor niets komt de formulering 'dagelijks brood' in het nieuwe Onze Vader niet meer voor. En die verandering heeft niets te maken met moderniteit, met hedendaags Nederlands. Die verandering gaat veel dieper. En de achterliggende vragen zijn al zo oud als de kerk. Al de kerkvader en grote bijbelvertaler Hiëronimus uit de vierde eeuw worstelde met de vraag hoe hij het woordje 'dagelijks' in het Onze Vader moest vertalen. Want het woord dat daar in het Grieks wordt gebruikt is bepaald niet alledaags. Het is een zeldzaam, lastig te vertalen woord. Gelukkig voor H. komt het Onze Vader, inclusief het 'dagelijks' brood, twee keer voor in de Bijbel. Eén keer in Lukas en één keer in Matteüs. En omdat hij er niet uitkwam vertaalde de slimme Hiëronimus het éne woordje 'dagelijks' in de twee Onze Vaders gewoon op twee verschillende manieren. In de Lukas-versie vertaalt H. op de ons vertrouwde wijze: brood voor alledag. Dat onderstreept het gewone van het brood. Maar in de Matteüsversie vertaalt H. het bijzondere Griekse woord zo letterlijk mogelijk in een – dus óók bijzonder Latijns woord: super-substantialis. Iets als: boven-wezenlijk. Het is méér dan het is. Brood is gewoon brood. Én het is meer dan het is. Het is allebei: gewoon, dagelijks, én meer dan het is. Juist het dagelijks brood is meer dan het is. Daarover gaat het dus vandaag: over het wonder van het brood.

Wat beleef je, bij het avondmaal – dat vroegen we ons af toen we op zoek gingen naar een nieuw vorm van avondmaal vieren die paste bij beide gemeentes, en minstens zo belangrijk, die zou passen in beide gebouwen. Wat beleef je? En globaal werden twee hoofdantwoorden gegeven. Enerzijds was er de beleving van ‘delen’ – in mooi Latijn gezegd, van communie. In het samen delen ervaren we intens het sámen, de gemeenschap. Anderzijds was er de beleving van ‘ontvangen’. Het is mooi om te mogen ontvangen. En wat je ontvangt, dat heeft bovendien ook nog eens iets met God te maken. Enerzijds dus ‘delen’ en anderzijds ‘ontvangen’. Beide belevingsvormen hebben we proberen te verbinden door te gaan vieren in een lopende kring. En in die lopende kring *ontvangen* we het brood door het te *delen*. Je ontvangt het van degene die voor je loopt in die kring. En op jouw beurt deel je het weer uit aan degene die achter je loopt.

Maar of je nu deelt, of dat je nu ontvangt... in beide gevallen is het gewoon brood. Een beetje meel en een beetje water. En tegelijk is het zo veel meer dan dat. Het brood dat we delen en het brood dat we ontvangen is veel meer dan het is...

Brood is meer dan het is omdat we er stem aan geven. We vertellen er verhalen bij. En zo gaat het brood vertellen. En zo kan het gebeuren dat zo’n klein stukje brood gewoon genoeg kan zijn. Dat is een kostbaar verhaal dat we erbij vertellen. Dat er genoeg is. Dat het genoeg is. Voor jou, voor mij. Geef ons het brood dat wij nodig hebben... zo bidden we dan tegenwoordig ook. Dat kleine stukje vertelt van genoeg. En dat is heel wat, in een tijd van meer, meer, meer, en nooit genoeg. Dat er genoeg is, is een wonder.

Brood is meer dan het is, omdat we het delen. Alweer zo’n wonder. Dat mensen delen. Dat schaarste niet leidt tot bezitsvorming, tot prijsopdriving, en tot streven naar nog hogere winsten... maar tot delen. Tot samen. In de taal van de Bijbel deel je door te vermenigvuldigen. Dat kan met brood. Breek mij, zegt het brood, dan heb je samen wat. Leven dat delen wil komt niet te kort, zo vertelt het brood. Dat is het wonder van het brood.

Het wonder van het brood is, dat jij het mij geeft. En dat doe je niet nebenbei, zoals je me de pot pindakaas aan tafel toeschuift. Nee, je *geeft* het mij. En *jij* geeft het mij. Je kijkt me daarbij aan. Je neemt de tijd voor mij. Je spreekt mij aan. “Dit is mijn lichaam”, zo sprak ooit iemand, toen Hij het brood uitdeelde. Dat zeg jij er niet bij. Maar toch... jij geeft... en daarmee geef je iets van jezelf. Daarmee bèn jij er voor mij, zo vertelt dat geven... Dat jij mij dit brood geeft, dat doet wat met jou en met mij, tussen jou en mij. Zo vertelt het brood van offer. Van overgave. Jij geeft iets – van jezelf – aan mij... en je laat het los. Met dat je het mij geeft ben jij de grip op het gegevene kwijt. ‘Voor jou’, zeg jij. En je meent het. Je gunt het mij. En dat doet wat met mij. Dat doet alles met mij. Meer dan genoeg.

En je spreekt er woorden bij. ‘Brood uit de hemel’, of ‘voedsel voor onderweg’. Ja, jij en ik weten best dat het gewoon een beetje meel is, met een paar druppels water. En toch, met dat jij tot mij van hemel spreekt wordt het brood meer dan het is. Dat kleine stukje brood vertelt van goede aarde. Van uittocht, en land van Gods belofte. De beloofde aarde, de hemel, wordt even tastbaar in dat kleine stukje brood. Het wonder van het brood.

En ik mag het tot mij nemen. Alles... al wat jij mij geeft, óvergeeft aan mij, dat goede genoeg, dat stukje hemel, dat stukje dat vertelt van Gods belofte... dat tastbare woord van God is eetbaar. Ik mag het tot mij nemen, en het wordt een deel van mij. En denk niet dat ik daar iets van kan begrijpen... maar het gebeurt, voor mijn ogen. Begrijpen kan ik het niet, maar ik kan het wel aangrijpen. Verwonderd aangrijpen wat mij wordt aangereikt. Gewoon brood mag ik aangrijpen. Een beetje meel met een paar druppels water. Maar dat gewone brood is zo veel meer dan het is.

“Het was kort voor het Joodsde pesachfeest”, zo begon het Evangelie van vandaag, het Evangelie van het delen. Het verhaal van de delende gemeenschap aan de oever van het meer is een voorbereidingsverhaal voor Pasen. Hier wordt Pasen uitgelegd, uitgebeeld. Uiteindelijk vertelt het brood waar het gedeeld wordt van Pasen. Dat gewone brood vertelt van Pasen. Van een God die mensen niet loslaat, maar die zich onlosmakelijk met zijn mensen verbindt. Van een God die zichzelf

aan mensen mee-deelt, uitdeelt. Een God die zich uitgeeft, over-geeft aan mensen. Dat gewone stukje brood, een beetje meel en een paar druppels water, vertelt van Pasen. Dat is het grote wonder dat alles draagt.

Goede mensen, over welk brood hebben we het eigenlijk vandaag? Deze preek ging toch over het avondmaalsbrood? Ja, deze preek ging over het avondmaalsbrood. Maar dat avondmaalsbrood van de zondag is geen ander brood als wat op maandagmorgen op ons bordje ligt. Meel en water. Laat dan ook dat brood van de maandag meer zijn dan het is. Wanneer de verwondering ophoudt bij de kerkmuren zijn wij er arm aan toe. Dan zal het bestaan van de maandag vreselijk kaal zijn. In het brood zien we dan hoogstens schaarste, ieder zal vechten voor het hare of het zijne... we zullen nooit genoeg hebben en eindeloos eenzaam zijn in een kille stomme wereld.

Maar goddank, brood is meer dan het is. Het wonder van het brood spreekt ook op maandag. En als dat ons ook op maandagmorgen te binnen schiet, vol verwondering, dan zal er ook op maandag gedeeld worden. Verwondering scheidt gemeenschap. Dat is het wonder van het brood. Laat het zo zijn.

Amen

ds. J.D. Zuurmond

in dankbare gebruikmaking van een 'medigese' van Willem Barnard